

Datum 17 augustus 2017
Aan De heer H. van Berkel, gemeente Bernheze
Van De heer T. Verhoeven
Projectnr. Z/053056
Onderwerp Beoordeling volksgezondheid (endotoxine) i.r.t.
woningbouwplan De Erven te Heesch

MEMO

---

1. Inleiding

Op 7 juli 2016 zijn de onderzoeksrapporten “Veehouderij en gezondheid omwonenden (VGO)” en “Emissies van endotoxinen uit de Veehouderij” gepubliceerd. Uit de beide rapporten komen een aantal negatieve gezondheidseffecten naar voren. Er is een verband gevonden tussen wonen nabij veehouderijen en luchtwegklachten, een verminderde longfunctie en een verhoogd risico op longontsteking. De negatieve effecten spelen voornamelijk rond pluimveebedrijven en door cumulatie van meerdere bijeen gelegen veehouderijen. De effecten worden in verband gebracht met de emissie van fijn stof, ammoniak (secundair fijn stof) en endotoxinen (celwandresten van bacteriën, gebonden aan stofdeeltjes).

Op dit moment is er nog geen landelijk toetsingskader beschikbaar. Wel is er door een in Brabant geformeerd ondersteuningsteam een notitie handelingsperspectieven opgesteld, te weten: ‘Notitie handelingsperspectieven Veehouderij en Volksgezondheid: Endotoxine toetsingskader 1.0’ van 25 november 2016. Deze notitie geeft aan hoe voorlopig om te gaan met ontwikkelingen bij veehouderijen. Met als doel dat er in de periode totdat er een landelijk toetsingskader beschikbaar komt, geen nieuwe of grotere endotoxine knelpunten ontstaan. Het ondersteuningsteam valt onder het BPO speerpunt Transitie Zorgvuldige Veehouderij.

De gemeente Bernheze is voornemens om woningbouw op locatie De Erven te Heesch te gaan realiseren. Hiertoe wordt een bestemmingsplan opgesteld. In opdracht van de gemeente Bernheze is een beoordeling uitgevoerd of er een verhoogd risico voor de volksgezondheid kan optreden en of omliggende veehouderijen door deze nieuwe woningen kunnen worden belemmerd. Hierna is op kaart de ligging van het plangebied in beeld gebracht met de indicatieve achtergrondcirkels voor endotoxine.

Figuur 1: Kaartuitsnede locatie De Erven met indicatieve achtergrondcirkels voor endotoxine

Op basis van gegevens uit het provinciale Web-BVB is vanuit het Ondersteuningsteam Veehouderij en Volksgezondheid een indicatieve achtergrondkaart endotoxine opgesteld. Hiervan is bij de beoordeling gebruik gemaakt. Rond de pluimvee- en varkenshouderijen in Brabant zijn individuele endotoxine cirkels getrokken, gebaseerd op de fijnstof emissie, de situering en de diersoort volgens Web-BVB, gecombineerd met de afstandsgrafieken uit bijlage 2 van de Notitie. Deze zijn in blauw aangegeven. Hieromheen zijn rode cirkels ingetekend met een dubbele straal van de blauwe cirkels. Als de blauwe cirkels elkaar overlappen geeft dit een indicatie dat er sprake kan zijn van een verhoogd cumulatief risico. Als de blauwe cirkels elkaar niet raken, wordt er vanuit gegaan dat er geen sprake is van een verhoogd cumulatief risico. Aan de kaart kunnen geen absolute conclusies worden verbonden, maar de kaart geeft wel een indicatie waar sprake is van een veedicht gebied waar door cumulatie een verhoogd endotoxine risico aan de orde kan zijn.

2 Beoordeling BPO Notitie Handelingsperspectieven Veehouderij en Volksgezondheid

2.1 Algemeen

Het plangebied De Erven is getoetst aan de hand van de BPO Notitie Handelingsperspectieven Veehouderij en Volksgezondheid: Endotoxine toetsingskader 1.0. In deze notitie wordt onderscheid gemaakt tussen individuele risico's door een te hoge endotoxinebelasting vanuit pluimvee- en varkenshouderijen en cumulatieve risico's door meerdere bijeen gelegen pluimveehouderijen en varkenshouderijen in een gebied. Overige veehouderijen (bijvoorbeeld melkvee) lijken op basis van de op dit moment beschikbare kennis geen wezenlijke bijdrage aan de belasting van fijn stof en endotoxinen te hebben en blijven daarom buiten beschouwing.

Voor de individuele beoordeling van de endotoxine risico's rond een pluimveehouderij en varkenshouderij zijn enkele in het kader van de notitie ontwikkelde afstandsgrafieken beschikbaar waaraan getoetst kan worden. Voor de beoordeling of sprake is van een cumulatief risico is een dergelijke grafiek niet beschikbaar. Een duidelijk toetsingskader ontbreekt daardoor voor cumulatie. Bij de afweging of er sprake is van een cumulatief risico dient alle beschikbare informatie te worden meegenomen en kan vervolgens op grond van een omgevingsbewuste benadering afgewogen worden of er sprake kan zijn van een verhoogd cumulatief risico.

2.2 Individuele beoordeling

Op basis van de vergunde fijnstof emissie van de omliggende pluimvee- en varkenshouderijen en het beoordelingskader uit de notitie wordt nagegaan of sprake is van een verhoogd endotoxine risico door een overschrijding van de door de Gezondheidsraad voorgestelde advieswaarde. De mate van het endotoxine risico is leidend bij de beoordeling. Uit het op 7 juli 2016 gepubliceerde endotoxine-onderzoek en de daarin gekozen uitgangspunten blijkt dat op een afstand van 500 meter rondom individuele pluimveebedrijven een overschrijding van de advieswaarde van 30 EU/m³ in de buitenlucht mogelijk is. Deze overschrijding wordt niet voorkomen door geldende geurnormen en/of fijn stof grenswaarden.

2.3 Aan te houden afstand

De genoemde afstand van 500 meter is een indicatie. Zoals uit het endotoxine-rapport blijkt is de afstand afhankelijk van de bronsterkte c.q. de omvang van het bedrijf en emissies uit de dierverblijven (en dus de mate van emissiereductie). Deze relatie is in de notitie in een grafiek uitgewerkt voor vleeskuikens, legkippen en varkens. Bij de beoordeling wordt aangesloten bij de landelijke regelgeving voor fijn stof. Dit betekent dat wordt uitgegaan van de afstand van de grens waar woningbouw mogelijk is tot het dichtstbijzijnde emissiepunt van de veehouderij.

2.4 Toetsing aan te houden afstand aan de werkelijke afstanden

Binnen 500 meter van de planlocatie is een veehouderij gelegen, te weten de pluimveehouderij aan de Bosschebaan 27. Deze pluimveehouderij heeft een vergunde fijnstof emissie van 4.894 kg/jaar, zie onderstaande uitsnede uit Web-BVB:

Web-BVB: Actueel Vergunde Situatie - Mozilla Firefox
 Provincie Noord-Brabant (NL) https://bvb.brabant.nl/webbvb/Content/ActueleSituatie.aspx?bId=21475

5384 VX, Bosschebaan 27, HEESCH, BERNHEZE

Beschikingsdatum: 01-08-2013
 RAV-tabelversie: RAV 2013-1
 NB: onderstaande emissies zijn vertaald naar de meest recente emissiewaarden

Dier cat	Omschrijving	RAV code	2e RAV code	Emissie punt	NH3fac (kg/jr/dierpl)	Aantal dieren	NH3 emis (kg/jr)	MVE	NGE tot	Geur Emis (Du/s)	PM10 Emis (kg/jr)
E1	opfokhennen en hanen van legrassen; jonger dan 18 weken	E1.5.1		bedrijf	0,02	48250	965	335	68	8685	97
E2	legkippen en (groot-)ouderdieren van legrassen	E2.11.2.1		bedrijf	0,0550	55800	3069	1240	145	18972	3627
E2	legkippen en (groot-)ouderdieren van legrassen	E2.11.2.1		bedrijf	0,0550	18000	990	400	47	6120	1170
Totalen						122050	5024	1975	260	33777	4894

Sluit venster

Figuur 2: Uitsnede Web-BVB voor pluimveehouderij op adres Bosschebaan 27

Een fijnstof emissie van 4.894 kg/jaar resulteert in een richtafstand endotoxine van 205 meter (leghennen). De werkelijke afstand tussen het dichtstbijzijnde emissiepunt en het plangebied is circa 190 meter.

De individuele afstand endotoxine ten gevolge van pluimveehouderij Bosschebaan 27 wordt overschreden. Individueel lijkt er sprake van een verhoogd risico voor de volksgezondheid.

2.5 Cumulatieve beoordeling pluimvee en varkens

In de directe omgeving van planlocatie De Erven liggen geen intensieve veehouderijen die gezamenlijk een verhoogd risico voor de volksgezondheid kunnen opleveren. Binnen 500 meter van de planlocatie is maar 1 intensieve veehouderij gelegen. Dit blijkt ook de indicatieve kaart met achtergrondcirkels endotoxine, zie figuur 1.

2.6 Toekomstige ontwikkeling veehouderij Bosschebaan 27

Pluimveehouderij Akker Pluimvee & Eieren V.O.F. heeft op 29 november 2016 een aanvraag Wabo voor de activiteit milieu, milieuneutraal veranderen van de inrichting, ingediend. In de projectomschrijving is het volgende opgenomen: 'De vergunde vervanging/uitbreiding van stal 1 en 2 wordt niet gerealiseerd. De bestaande stallen blijven gehandhaafd. Stal 2 wordt voorzien van een overdekte uitloop (wintergarten), waarvoor twee loodsen tegen stal 2 komen te vervallen. Aan de voorzijde van stal 4 wordt een machineberging/ opslagruimte gerealiseerd. Het totale bebouwd oppervlak neemt niet toe t.o.v. de vigerende situatie. Het aantal legkippen neemt af.'

Op 20 februari 2017 is een verklaring van geen bedenkingen afgegeven in verband met uitbreidingsplannen / veranderingsplannen van de inrichting aan de Bosschebaan 27.

De aanvraag resulteert in het wijzigingen het aantal te houden dieren in stallen 1 en 2 van 55.800 legkippen naar 27.084 legkippen. Stal 3 is bepalend voor het dichtstbijzijnde emissiepunt. Deze stal wijzigt niet. Wel het totaal aan fijnstofemissie. Dit wordt in de nieuwe toekomstige situatie 3.027 kg/jaar. Dit resulteert in een endotoxine afstand van 177 meter. Het plangebied wonen is gelegen buiten deze afstand.

3 Conclusie

Op basis van de totaal fijnstofemissie conform de vigerende milieuvergunning Bosschebaan 27 is er sprake van een (geringe) overschrijding van de individuele richtafstand endotoxine. De richtafstand reikt net tot in het plangebied wonen. De inrichtinghouder heeft momenteel een nieuwe aanvraag ingediend. Uit de hieruit ingediende informatie blijkt dat de fijnstofemissie zal afnemen. Dusdanig dat conform het endotoxine toetsingskader blijkt dat er geen individuele richtafstanden endotoxine tot aan het plangebied reiken. Uitgaande van de nieuwe aanvraag kan worden geconcludeerd dat de pluimveehouderij niet wordt belemmerd vanwege de nieuwe woonbestemming en ter plaatse is er geen aanleiding om aan te nemen dat er onaanvaardbare gezondheidsrisico's zijn.

Het aantal, de onderlinge nabijheid van elkaar, en de omvang van omliggende veehouderijen zijn zodanig dat er cumulatief geen aanleiding is om aan te nemen dat er ongewenste gevolgen voor de volksgezondheid op kunnen treden. Dit wordt bevestigd door de indicatieve achtergrondkaart endotoxine zie figuur 1, waaruit blijkt dat de ontwikkeling alleen nabij een pluimveehouderij is gelegen. Overige veehouderijen zijn op voldoende afstand gelegen.